

Svetenski dom

Stev. 212

U Ljubljani, v četrtek, 17. septembra 1936

Leto 1.

Izjava generala Cabanellasa:

Španski nacionalisti so Nemčiji hvaležni

Burgos, 17. septembra. AA. Cabanellas je sprejel posebnega poročevalca DNB in mu dal tole sporočilo za nemško ljudstvo:

Povejte, prosim vas, v Nemčiji, da daje predsednik odbora za narodno obrambo Španije v Burgosu general Cabanellas nemškemu ljudstvu v tem hipu svojo častno besedo, da Španija, naj se zgodi karkoli, ne bo mogla nikoli pozabiti prijateljsko naklonjenost in moralno podporo, ki jo daje Nemčija moji domovini v njenem boju zoper razdirajočega duha komunizma in anarhizma. Nemčija se je zavedala svoje lastne zgodovinske naloge in je od vsega začetka razumela, kaj pomenijo naša prizadevanja zoper napade komunizma in marksizma. Božja previdnost je naložila Španiji v vseh kritičnih trenutkih zgodovine naloge in odločilno vlogo, zlasti pa tedaj, kadar je šlo za varstvo Evrope pred poplavno barbarom. Prav tako je sedaj tudi vaš voditelj in vaše ljudstvo na straži proti vzhodu, ker skuša Moskva zaslužiti ves svet. Mi bomo na straži na zapadu, ki ni nič manj važna in odločilna za bodočnost Evrope.

Bivši predsednik španske vlade in vodja radikalne stranke Lerroux je izjavil, da je na strani nacionalistov. V pismu na člana radikalne stranke Sierra pravi med drugim:

Med slabo diktaturo Azana in krvavo diktaturo Prieta in Larga Caballera ter diktaturo generalskih skupin, ki je povzročila vstajo, mi ni težko izbirati. Ni drugega upa, ki more preprečiti dokončno katastrofo Španije, kakov je uspeh nacionalne zmage. Ko bo vojska opravila svojo nalogu, bo lahko napočil trenutek tudi za druga vprašanja.

Navdušen sprejem dr. Stojadinovića v Pragi

Praga, 17. septembra. AA. Vsi listi prinašajo obširna poročila o prisrednem in navdušenem sprejemu, ki ga je predsedniku jugoslovanske vlade dr. Miljanu Stojadinoviću privedlo prasko prebivalstvo. Mnogoštevilni listi prinašajo kar najtopljejše članke s sliko dr. Stojadinovića in posebno poudarjajo njegove državničke sposobnosti in finančno avtoriteto.

Predsedniku dr. Stojadinoviću na čast so sreči priredili v gledališču gallo »Dve vlovi« (Smetana). Razen dr. Stojadinovića in njegove gospe so bili pri predstavi tudi predsednik češkoslovaške vlade dr. Milan Hodža z gospo, češkoslovaški zunanjji minister dr. Krofta, jugoslovanski poslanik v Pragi dr. Vasilije Protič, poslanik v Belgradu dr. Girsa z gospo, v spremstvu dr. Stojadinovića sta pa bila šef kabineta pri predsedstvu vlade dr. Gašić, in kabinetni šef zunanjega ministrstva dr. Protič.

Govor ministra Djure Jankovića na shodu JRZ:

Pol kmečkih dolgov bo odpisanih

Zaječar, 17. sept. Včeraj se je vršil velik shod JRZ. Med drugimi je govoril tudi minister za gozdrove in rudnike Djura Janković. Dotaknil se je raznih vprašanj, ter je med drugim dejal:

Nismo mogli več iti po prejšnjih potih, kar so sli drugi politični ljudje, temveč smo morali med ljudstvo, da mu pojasnimo politični položaj.

Nekdo izmed prisotnih vpadje v besedo in vpraša ministra, zakaj še ni zakona o tiskovni svobodi, o svobodnih volitvah in o tajnem glasovanju. Minister odgovori:

Rad odgovarjam takoj in brez odloga: dali bomo narodu vse potrebno, toda mnogo važnejše je, da skrbimo najprej za njegovo gospodarsko zboljšanje, za zvišanje cen poljih pridelkov, za vnovičenje kmetskih pridelkov, da najdemo novih tržišč, da kmetu znižamo dolgove in še tedaj moremo misliti na politične zakone, ki jih političasti neprestano otežujejo.

Minister je nato nadaljeval: Smelo lahko stopim pred ljudstvo in povedem, da smo v teh 14 mesecih delali noč in dan in popravili razmere tako, da to vsakdo v naši državi čuti. Odkar obstoji radikalna stranka, smo doživljali, da se je proti njej boril kapital in bogataši, ker jim ni šlo v račun, da se bremena povečajo na njihov račun, temveč rajo na kmetski račun. Toda naj se bore kakorkoli zoper nas, svojo idejo bomo izvršili v tej smeri za zaščito kmeta in delavca in malega človeka, ki se ne more boriti zoper kapitaliste. Kakor sem rekel, smo v 14 mesecih uspeli zvišati cene poljih pridelkov za skoraj 60 odstotkov. In če nam vi poklonite zaupanje za to naše delo, bomo stremili, da pojde po tej poti od leta do leta.

Ze te dni boste čitali v časopisih, da je vprašanje razdolžitve kmeta odstavljeni z dnevnega reda. Naj vam agitatorji govorite kar hočejo, to vprašanje bo tako urejeno, da bodo kmetske menice izginile iz blagajn mnogih bank in bančic in prispe v državno banko in takrat bo kmetu odpisana ravno polovica dolga. Drugo polovico bo pa odplačal v dolgi vrsti let postopno, tako, da se mu ne bo preveč poznalo. Nismo proti kapitalistom, toda mnogo če mi je do življenga kmetov kakor do življenga kapitalistov. Vidite, da nasova gospodarska politika stopa po poti zavarovanja domačega kapitala. Nočemo pa služiti izključno kapitalu, temveč hočemo, da bo kapital sluga naroda in narodnega blaga, ne pa da bo narod in narodno blago sluga kapitala.

Dalje je minister izvajal:

Odkrito in pošteno vam povem, če bi opozicija nekega dne povedala svoj program in ob-

San Sebastian se pomirja

San Sebastian, 17. sept. o. Po širih dneh počitka, katerega je nacionalističnim četam odredilo vrhovno poveljstvo v Burgosu, in med katerim so bili utrijevali svoje položaje okrog San Sebastiana so se zdaj pričele priprave za splošni naskok na Bilbao. Naskok so pričeli s številnimi letalskimi poleti nad novi glavnim stan rdečih, ki so ga iz San Sebastiana preselili v Zumayo.

Zaradi padača San Sebastiana je prišlo med anarhisti, komunisti in socialisti do težkih sporov in so anarhisti zadnje dni na vsej biskejski obali zgubili veliko število pristašev zaradi brezobzernega divjanja in uničevanja, ki so ga počele anarhistične lopte.

Zadnji porazi so ustvarili med rdečimi četami slabu razpoloženje in jim vzeli veliko poguma. S padcem občin Trinjana na severni fronti so izgubili načinje do nadzora pomoči, bodisi iz Katalonije ali iz zunaj. Ta pomoč je prihajala čez francosko ozemlje. Vse rdeče čete ob severni obali Stejejo okrog 40.000 mož.

V San Sebastianu in po vseh krajih, ki so padli v roke nacionalistov, se je pričelo redno življenje. Pošta, telegraf in telefon delujejo v redu, prav tako tudi železnična med San Sebastianom, Burgosom in Pamplonu.

Izvedeli smo, da so nacionalistični Baski v Bilbau zavzeli celo osročno slaličko nasproti svojim zavezničkom-ekstremistom iz ljudske fronte. Baski izjavljojo, da bodo z orožjem v roki izjavili morebitne poskuse eksremistov, da začijo mesto, preden bi uporniki zavzeli Bilbao.

V Bilbau se zdaj nahaja avtonomna baskovska vlada, ki ne sprejema zapovedi iz Madrida. Drugače pa vladajo v mestu mir in red. Okoli 35 tisoč beguncov iz Irina in San Sebastiana se zdaj nahaja v Bilbau. Položaj glede prehrane ni prav nič ročnat. Oblastva dele živežne izkaznice. Razširil se je glas, da je pri nekaterih četah izbruhnil upor. Okoli 400 milijonov, 200 vojakov nacionalne garde in 200 vojakov je hotelo deseritirati čez fronto k upornikom, pa se jim je poizkus izjavil. Vse sumljive oficirje in podoficirje so aretirali. Oblastva so tudi zaplenila vse rdečke aparate, ki so jih dobila pri zasebnikih.

Boji na vseh frontah so se začeli

Burgos, 17. septembra. o. Havas poroča, da se siloviti boji med belimi in rdečimi razvijajo trenutno kakih 15 km od Ovieda, katerega neprestano bombardirajo rdeči avionji in topovi. Po položaju sodeč, bo mesto v nekaj dneh osvobojeno. Nacionalisti so včeraj zavzeli mesto Extrubia, kjer je veliko tovarna za topove. Zaplenili so ogromno množino vojnih potrebsčin.

Zaradi letalskih napadov na Bilbao, s katerimi so nacionalisti že začeli, je večina tujih podanikov se pobegnila iz mesta.

Iz Rabata poročajo: Tukajšnji radio prinaša poročilo iz Burgosa, da so čete generala Molle na fronti na Sieri Guadarrami zavzeme Val del Marquess. Boj se je končal z divjim begom marksistov. Premaganci so pustili na bojišču mnogo vojnega materiala.

Najnovejše iz Španije

Madrid, 17. sept. AA. Havas: Poročilo vojnega ministrstva se glasi: Vladno topništvo nadaljuje z bombardiranjem Ovieda, čigar posadka je ponovno zahtevala pomoč. Begunci iz Saragose pravijo, da so uporniki z velikim terorjem zadušili manifestacije nezadovoljencev. Na fronti pri Guadarrami so vladne čete zasedle celo vrsto važnih postojank, potem ko so iz njih vrgle upornike. Pri Huesci je vladno letalstvo bombardiralo postojanke nepratitelja na prelazu pri Quintu in po vseh okoli Monte Aragona.

Madrid, 17. sept. AA. Havas: Predsednik republike je izdal ukaz, s katerim se izredno stanje v Cetiui in Melili in v drugih krajih Španije podaljuje za 50 dni.

Obmejna postaja pri Irinu je v rokah civilne garde, ki je sestavljena iz članov španske falange. V Irunu vlada red in mir in se popravlja cesta med Irinom in San Sebastianom. V Posajesu je luka neuporabna, ker so vladne čete pri umikanju potopile parnik, poln cementa. Vendar upajo, da bodo manjši parniki lahko pripeljali bencin in živež iz La Corugne in Ferrola, ker so vladne čete izpraznile pred odhodom vsa skladischa.

Haškov poraz v Švici

Zürich, 17. septembra, m. Nogometni klub Hašk iz Zagreba je včeraj igral pod reflektorji tekmo s Švicarskim klubom »Grad Hopers« in izgubil z neuspehom 7:0.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 17. septembra, m. Pravosodni minister dr. Subotić je včeraj uradno obiskal predsednike državnega sveta, glavne kontrole, kasacijskega sodišča, vrhovnega državnega tožilca in predsednika vseh sodišč v Belgradu.

Dubrovnik, 17. septembra, m. Na mednarodni ženski kongres, ki bo koncem tega meseca v Dubrovniku, bo prisla tudi g. Perkins, ki v Ameriki zavzema visok položaj ministra.

Drobne

London, 17. sept. AA. Havas: Včeraj je krenil še en bataljon iz Southamptona v Palestino. V zadnjih dneh je torej odšlo v Palestino dolej 56000 vojakov.

Variš, 17. sept. AA. Havas. Po vseh izvlečkih 17 zoglenih trupel iz požara. Nesrečne žrtve so brezposelnii delavci, ki so prenočevali v šupi za seno. Menijo, da so še kakšne žrtve pod ruševinami.

Hendaye, 17. sept. AA. DNB. Na fronti pri Malagi so nacionalisti zasedli že cesto, ki iz Rondi vodi do Malago. Očiščena je tudi okolina Sigurante. Tam prodriajo čete iz smeri Lahari.

Saint Jean de Luz, 17. sept. AA. DNB. Sestanek diplomatov, ki bi se moral vršiti včeraj, je bil odložen na petek. Na tistem sestanku bo padla odločitev, če se bodo diplomati vrnili v Madrid.

Dunaj, 17. sept. AA. Stefani. Včeraj je prišel v Košice z Dunajem nemški poslanik von Papen. Nadaljuje pot v Jasino, kjer se bo udeležil lova z nemškimi princi in diplomati.

nih manjših, ki zastopajo 13 manjšinskih skupin Evropi. Jugoslovansko manjšino v Avstriji zastopajo dr. Petek in župnik Starce ter dr. Karal. Jugoslovansko manjšino v Italiji pa zastopata dr. Wilfan in dr. Besednjak. Češka manjšina v Avstriji je zastopana po Strnadu. Nemške manjšine so tako zastopane in sicer iz Madžarske, Poljske, Češkoslovaške, Danske in Estonike. Dalje so zastopane madžarske skupine iz Romunije, Jugoslavije in Češkoslovaške, ruske in ukrajinske skupine na Poljskem ter ruske in Romuniji in Estoniji. Katalonci so poslali pet delegatov.

Polarna ekspedicija se je potopila na islandski obali. Ekspedicijo so tvorili francoski znanstveniki pod vodstvom dr. Charcota. Led jim je strl ladjo.

Vesti od 17. sept.

Radio v službo miru bi rada postavila Zveza narodov. S tem načrtom se bo bavila diplomatska konferenca, ki se prične danes v Zenevi. Po načrtu ZN, naj bi vse članice pristale na to, da prepovedo sleherno radijsko oddajo, ki bi posegla v notranje razmere druge države.

Dr. Buresch je umrl včeraj popoldne na Dunaju. Pokojni je bil znan avstrijski politik, večkratni kancler in minister. Zastrupil se je z veronalom.

Izvoz palestinskih oranž je ogrožen zaradi Štrajka arabskih delavcev. Obiranje oranž se bo v kratkem pričelo, toda arabski lastniki ne bodo mogli ne trdati, ne izvažati. Celotni letosnji predelki bi znašli 11 milijonov zaobjev. Dobitek od tega bodo imeli judovski pridevalci.

Glede podonavsko zvezne piše včerajšnji »Gornal de Italia«, da pri rimskih razgovorih ni šlo samo za to, ali bi bilo mogoče ustvariti podonavski blok z Malo zvezzo, marveč tudi za to, kako naj države rimskega sporazuma skrbe za svojo varnost.

Poljska bo dobavljala premog Italiji, to je prva posledica predvčerajšnjim podpisane trgovske pogodbe med obema državama. Temu dejstvu pripisuje italijanski tisk načinjevačnost.

Atentat na vodjo belgijskih rexistov je poskusil včeraj neki komunist v Bruslju. Atentat se ni posrečil.

Stran od Evrope in Azije mora biti geslo ameriške zunanje politike, tako jo včeraj na volilnem shodu govoril zunanjji minister Cordel Hull.

Strahovit orkan besni nad Karaibskim morem in je zajel kakih 80 ladij, ki neprestano kličejo na pomoč.

Novi trgovski razgovori z Nemčijo se v kratkem pričajo v Belgradu. Gre za rešitev nekaterih vprašanj v trgovskih odnosih med nami in med Nemčijo.

Arabski narodni zbor je prepovedan z včerajšnjim odlokom jeruzalemskega visokega komisarja. Zbor bi se moral pričeti danes.

Hrvatom je treba vrnilti zaupanje, je včeraj na zboru JRZ v Zaječarju izjavil min. dr. Janković.

Vso noč za špansko bojno ladjo je moral pluti jugoslovanski parnik »Sud«. Šele ob jutru ga je španska križarka pustila in se opravljala, da je šlo za pomoč. To se je zgodilo pri Gibraltarju.

Hitlerjeva sestra je bila v Dalmaciji na štirinajstnem odmoru ter je pred dvema dnevoma odšla v Nemčijo.

Reorganizacijo Heimatschutza pripravlja knez Starhemberg zaradi zadnje notranje revolucije v tej organizaciji.

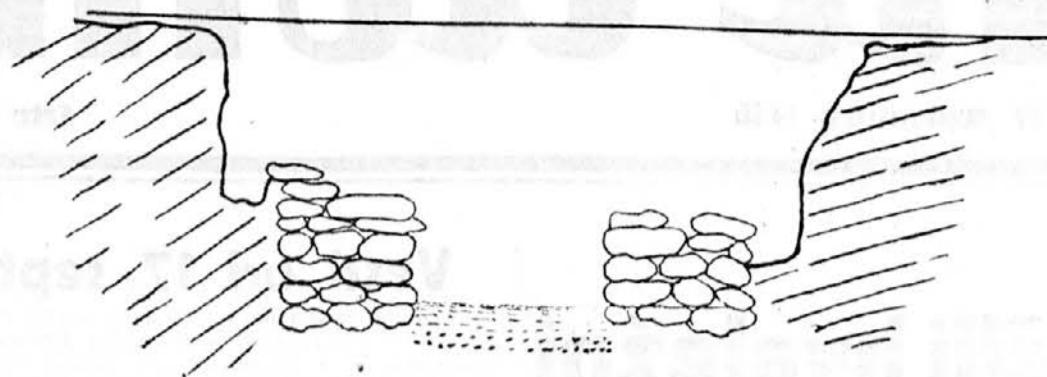
Stanje angleškega zun. ministra g. Edena se vedno bolj izboljšuje.

Socializacija industrijskih obratov je poskusoma začela uvajati katalonska vlada in so upravo nekaterih tovarn že prevzeli delavski odbori.

Sestavljeni japonski oboroževalni načrt je objavila tokijska vlada, ki pravi, da je ta šestletni načrt le prvi del obsežne ponovne oborožitve japonske armade in oborožitev je v zvezi s pripravljanjem se velikim spopadom na Daljnem vzhodu.

Odkritje univ. prof. dr. Balduina Sarie:

Rimski vodovod od Frama do Ptuja

Presek starega rimskega vodovoda po ugotovitvah g. univerzitetnega prof. dr. Sarie.

Ljubljana, 17. sept.

Te dni se je vrnil v Ljubljano vseučiliški profesor dr. Balduin Saria. Zapisali smo ga, naj nam da kake podatke o svojem najnowejetem odkritju, kar je profesor radovedje storil. V naslednjem prinašamo glavne poletke, ki nam jih je stavljal na razpolago g. prof. Saria.

Drugotno kamenje - kažipot

Že od nekdaj je znano, da se je pojavljal na nekaterih mestih na Ptujskem polju, na črti med Framom in Ptujem, škriljevec, t.j. kamenje, ki ga na Dravskem polju ni. Moralo je torej priti to kamenje v te kraje od kod drugod. Znanstveniki so vedeli, da so iz tega kamenja gradili stari Rimljani. To je bilo dovolj, da so bili znanstveniki že od nekdaj prepričani, da mora biti v teh krajih kaka stara rimska zgradba. Ker so kmetje naleli na škriljevec pri oranju in pri poljskih delih in to samo kakih 80 do 100 cm pod površino zemelje, je bilo najbolj verjetno, da gre v tem primeru za nek rimski vodovod. To tezo je potrejvala tudi okolnost, da krožijo v teh krajih razne pravljice o nekem starem rimskem vodovodu.

Letos je v vasi Brezula pri Račah kmet Čelofiga hotel vsaditi češnje in je pri tem naletel na svojem vrtu kak menter pod zemljo na zloženo kamenje. Obvestil je o tem ptujškega rojaka g. univ. prof. dr. Sario, ki je potem zacel kopati na Čelofigovem vrtu in na sosednjih njivah. V popolnoma ravni črti, k. vodi od Brezule proti Braunschweigu, je g. profesor napravil več jam ter povsod naletel na ostanke vodovoda. Po nekod je bil ta vodovod še dobro ohranjen, v največ slučajih pa so bile samo še fundamentalne jame, ker so kmetje, kjer koli so našli na škriljevec, to kamenje odstranili z njiv ter ga uporabili pri zidanju. Od Braunschweiga naprej proti Ptiju zaenkrat vodovoda še niso mogli zaslediti, ker kmetje še niso pospravili poljski pridelki.

Voda iz „Zlatega studenca“

Bližu Frama so vodni izvirki, ki jim pravijo „Zlati studenec“. Tam so pred leti zgradili velike rezervoarje, od koder ima Fram svojo vodo. Ko so te rezervoarje gradili, so naleteli v zemlji na staro zidovje, o katerem so kmalu zaslužili, da so bili to neki stari rezervoarji. Z odkritjem rimskega vodovoda je ta stvar pojasnjena: iz „Zlatega studenca“ so napeljali stari Rimljani vodo po Dravskem polju do Ptuja. Pri tem „Zlatem studencu“ se namreč začenja omenjeni vodovod, ki ga je odkril g. prof. Saria.

Delavci so zapustili tovarne:

Pogajanja so se pričela

Ljubljana, 17. sept.

Od torka na sredo so delavci v tekstilnih tovarnah v Kranju, Škofiji Liki in Tržiču izpraznili tovarne, ki so jih bili zasedli v začetku svoje stavke z namenom, da preprečijo delo stavkokazov. Iz solidarnosti se je stavka razsirila tudi na ostale tekstilne tovarne v Sloveniji, ker je hotelo delavščino na ta način pokazati svojo trdno voljo, da se urede njihove meze po predlogu kolektivne pogodbe, ki so jo njihovi zastopniki predložili tovarnarjem. Najbolj simpatičen odmev je imela ta stavka v Mariboru, kjer je delavštvo stopilo v stavko, da pondari eno volje vsega slovenskega tekstilnega delavštva. Zaradi uvidnosti mariborskih tovarnarjev, ki so delavštvo v vseh zahteval takoj ustreljali, se je obseg stavke spet omejil le na Kranj, Škofijo Loko in Tržič. Banska uprava je pospeševala pogajanja, vendar se je vse razbilo ob odporu tovarnarjev, ki se niso hoteli pogajati z delavštvom tako dolgo, dokler delavštvo vztraja v tovarnah. Ta slednja ovira je sedaj odpravljena in dan so pogoji, da se pogajanja med delavštvom in tovarnarji nadaljujejo. Včeraj so res sestali oboji zastopniki, pri čemer so industrije predali delavškim zastopnikom predlog kolektivne pogodbe z omejitvijo, da ga ne smatrajo za končnejljavnega, pač pa da so pripravljeni pogajati se o delavskih za-

htevah. Danes popoldne se bodo pogajanja nadaljevala in je upravičeno upanje, da se bo rodil uspeh in da bo zmaga dobra volja na obeh straneh, tako, kakor je zmaga med mariborskimi delavci in tovarnarji.

★

Tudi mariborske tovarne izpraznjene

Maribor, 17. sept.

Kakor v Kranju in Škofiji Liki, tako je danes zjutraj med 5. in 6. uro tudi v Mariboru policija s pomočjo orožništva izpraznila po stavkujočih delavcih zasedene tovarne. Delavci se temu niso upirali in so popolnoma mirno zapustili tovarne. Že včeraj popoldne je predstojnik mariborske police dr. Strenjak pozval delavce, naj mirno izpraznijo tovarne. Delavci pa so bili sicer voljni, da to store, vendar pa so jih nekateri marksistični elementi poskušali hujskati, naj ostanejo tovarni. Ti hujščki so oblastem dobro znani. Delavci so po izpraznitvi tovarn povsod izjavljali, da obrate prav radi zapuščajo, ker zaupaju g. banu, da bodo pogajanja potekla čim ugodnejše zanke.

Samostojna organizacija tekstilnih industrijev v Mariboru

Maribor, 16. septembra.

Ker so tekstilne tovarne v Mariboru izpraznjene, je odpadla zadnja ovira, ki so jo navajali tekstilni industrijalci v svojem umikanju pred pogajanji za sklenitev kolektivne pogodbe. Kakor smo informirani, so mariborski tovarnarji soglasni, da se mora kolektivna pogodba čimprej skleniti.

Ker se v tem pogledu razlikujejo od svojih tovarnarjev iz Kranja, pripravljajo mariborski tovarnarji svoj izstop iz komaj ustanovljene Zveze tekstilnih industrijalcev Dravske banovine ter ustanovitev posebenega Društva tekstilnih industrijalcev v Mariboru, ki bi na svojo roko sklenilo z mariborskim delavštvom kolektivno pogodbo.

Celjske novice

Velika pridobitev za celjske državne in banovinske uradnike. Ban g. dr. Natlačen je izposloval na prošnjo okr. načelnika g. dr. Zobca od zdravniške uprave v Laskem za celjske državne in banovinske uradnike znižanje kopaliških pristojbin v kopališču. V času glavne sezone znaša znižanje v bazenu 50%, v posameznih kabinah pa 25%. Izven sezone pa velja 50% popust za kopeli v bazenu in kabinah.

Začetek jesenskega nogometnega prvenstvenega tekmovalca v Celju bo v nedeljo, dne 20. t. m., ko bosta otvorila stara celjska rivala SK Atletik in

SK Celje, prvenstveno, prvorazredno tekmovanje s tekmo pri Skalni kleti, ki se bo začela ob 16.

Smrtna nesreča v Libojah

Celje, 16. septembra.

V torek se je zgodila v premogovniku v Liboju smrtna nesreča, katere žrtev je postal rudar Božil Franc. Bozila so našli ževeč ob 8 mrtvega v jami. Sumi se, da je prišel v stik z električnim tokom, ki ga je ubil. Rudnik je last g. Avgusta Praprotnika.

Iz ljubosumnosti ustrelil dekle

Celje, 16. septembra.

Na zatožni klopi je sedel danes 23 letni posnetniški sin Debelak Alojz s Križanvrhu pri Sv. Petru pod Sv. gorami. Velikemu senalu je predsedoval predsednik okrožnega sodišča g. dr. Vidovič.

Otožnica očita Debelaku, da je dne 28. julija l. l. zvečer na Križanvrhu iz razdalje 5 korakov oddal na 17 letno Polak Kristino strel iz lovške puške, da je Polakova po nekaj minutah izdihnila.

Otožnec se je s pokojno Kristino že iz šolskih klopi dobro poznal. S časom se je otožnec na pokojnico takoj navezel, da ni našel brez nje nikjer obstanka. Svoja čustva je razdelil tudi staršem pokojne in jih prosil, da bi mu dal hčer za ženo, toda bil je zavrnjen. Starši so hčerkki odločno branili, naj se z njim ne ukvarja, ker je sin malega posestnika in brez imovine. Mati Ana je večkrat brez hčerkinega znanja prenočila v njeni sobi ter opozovala. Ob takih prilikah se je večkrat zgodilo, da je mati zasečila obdožneca pod oknom, ga spodila in okarala. Sčasoma se je hčerkra začela ob obdožnega res odmikati. Na Petrovo leto je moral Debelak opaziti, da se je pokojnica napram njenim dokončno ohladila in da se razume z drugim. Ko je pa dne 22. julija zvečer opazoval za Kristino, je videl, da jo je spremjal domov nekdo drugi. Dekletova nezvestoba je zadebla obdožnena v živo. Po dogodku, ko jo je zalitol z drugim, je prišel še enkrat skupaj z njo in zahteval od nje, naj mu vrne denar, katerga ji je dal ob raznih prilikah. Očital ji je tudi, da mu je postala nezvesta, nakar ju molčala. Grozil ji je, sicer da se bo nekaj zgodilo.

Zvečer istega dne je Kristina mlela s svojim očetom sadje pri kleti in stiskala moč. Tedaj je prišel mimo obdožneca, se pozdravil z njenim očetom in takoj odšel. Čez kakih 5 minut se je obdožnec vrnil v klet, obstal pri vrati in začel Kristino zbadati, da ni nič prida. Dekle mu je odvrnilo, da ni nič prida on, ker se je vlačil po zaporih. Obdožnec je nato ponovil svojo zahtevo po vrnitvi denarja, na kar mu je dekle odločno

odvrnilo, da mu ničesar ne dolguje, če pa misli, da mu je kaj dolžna, naj jo gre tožit. Nato je jezen odšel, še prej pa izjavil, da je ne bo tožil.

Strel v hrbet

Ko sta oči in hči končala delo v kleti, sta še nakisila nekaj trave. Nato je odšla Kristina v klet, si natocila steklenico sadjevca in se odpravila po pešpoti domov. Te poti pa pokojnico ni več napravila, ker je za njo že prezela smrt. Obdožnec je namreč po opisanem sporu odšel na ravnost domov, vzel lovško puško, se vrnil v Polakov vinograd in iz razdalje 5 korakov ustrelil nesrečno dekle v hrbet. Ko je počil strel, se je brez glasu zgrudila. Šibre so prodrl prsti koš in na mnogih mestih raztrgale pljuča. Smrt je nastopila po preteklu nekaj minut vsled izkravilu.

Obdožnec je tako v preiskavi kakor tudi pri današnji razpravi priznal dejanje, katerega je storil v skrajni razburjenosti, ker je bil takrat preveč ljubosumn in zaljubljen. Po storjenem dojanju je ostal v gozdu, kjer je tudi prespel noč, naslednje jutro se je pa sam javil pri sodišču v Kozjem.

Pri današnji razpravi je bil zaslisan obdožnec, ki pa se je v glavnem zagovarjal tako kakor v preiskavi. Prečitan je bil dokazilni material in zaslisan 4 prite, ki pa niso izpovedale nitičesar bistvenega. Namestnik dr. tožilca g. dr. Juhart je izvral pri otožnici, medtem ko je otožnico izpodbil g. Hočevar.

Stroga obsodba

Po posvetovanju je predsednik velikega sodišča g. dr. Vidovič razglasil sodbo in je bil obdožnec Debelak Alojz obsojen na 15 let ječe, na trajno izgubo častnih pravic, plačati mora stroške kazenskega postopanja in 500 Din. za pogrebne stroške. Oproščen je bil pa plačevanja povprečne 1000 Din. Zagovornik g. Hočevar je nato privabil revizijo in priziv.

Pred očmi dekleta - zanko okrog vrata

Ljubljana, 17. sept.

Pred nedavним se je vrnil od vojakov nek 22-letnega trgovskega pomočnika. Predno je šel k vojakom, je imel službo, ko pa se je vrnil, spričo sedanje prenartpanos službenih mest službe ni mogel tako dobiti. Iskol je in iskal, vendar je ostal do danes brez posla. Menda je bilo tudi to vzrok, da se doma niso preveč dobro razumeli. Fant je bil radi tega ves čas potrl, to tem bolj, ker je precej občutljive narave.

Kakor večkrat, se je sinoči odpravil na izprehod s svojim dekletom. Bil je izredno razburjen in je ves čas govoril samo o svoji brezposelnosti in o domačih razmerah. Fant je silil proti Rožniku. Ko sta prispolila po Večni poti na prostor, kjer mladina zbirala žogo, je fant naenkrat odvrgel suknjč ter odpel hlačni jermen. Trenutno

tek načel je preplašeno dekle videlo, kako je jermen, na katerga spodnji strani je fant pustil zanko, prvezal na neko smreko. Predno se je dekle prav zavedlo, da kaj gre, je fantov vrlj žičal v zanki in fant je zabingljal na veji. Dekle si je z vsemi silami prizadevalo, da bi rešilo obupanega fanta gotovo smrli. Klicalo je tudi na pomoč, a ji je v dneh okoliščinah ni preostalo drugega, kakor da se je še suma obesila na jermen tako, da se je jermen odigral. Nato je dekle teklo na kakih 200 m oddaljeno cesto ter od tam klicalo ljudi. Nadaljnja zadeva se je razvijala kakor vedno: Izza ovinke je prišel reševalni avtomobil, ki je fantu pripeljal v bolnišnico. Ko so prispolili po Večni poti na prostor, kjer mladina zbirala žogo, je fant naenkrat odvrgel suknjč ter odpel hlačni jermen. Trenutno

Drzna tatvina v hotelu

Pluji, 16. septembra.

V torek 15. l. m. v popoldanskih urah je bila izvršena v hotelu Osterberger drzna tatvina, ki so ji prišli pravočasno na sled tako, da so izsledili storilca in zaplenili ukradeno blago. Storilec se je vtihotaplil v prostore navedenega hotela v prvem nadstropju, odprl zakljenjeno sobo vrata, pobusal razno posteljino in izginil neopazeno iz poslopja. Osebje hotela je tatvino pravočasno odkrilo in prijavilo zadevo orožnikom in policiji, ki je takoj uvelja preiskavo in zaledovanje za vložilec. Obveščena je bila tudi kološvrska postaja, kjer je službovci orožnik potniki pred odhodom vlaka, ki odhaja iz Pluja proti Mariboru ob 17. uri opazovali. Ker se je orožnik zdelka nekla mlajša ženska, ki je imela pri sebi obsežen zavitek, suniljiva, se je hotel prepričati, kaj nosi in pri tem ugodil, da ima pri sebi ukradene stvari. Ker ni mogla navesti odokd ima blago, jo je aretiliral in odvedel na policisko stražnico. Pri zasišjanju je priznala tatvino ter navedla, da se piše Ana Klep rojena Vrabčič, starca 32 let, stanujoča v Mariboru. Nadalje je navedla, da je prišla v Pluji še z neko svojo tovarnjico znamenom, da se tu prostituirata, ker je brezposelna in nima nikakih sredstev za preživetje. V Klepovi so spoznali varnostni organi že znano obiskovalko našega mesta, ki je bila tudi že večkrat radi raznih tatvin sodno kaznovana. Ukradeno blago, v vrednosti 800 Din. so zaplenili, Ana Klep pa izročili sodišču v Pluji, kjer dobi zasluženo plačilo. Njena tovarniška pa, ko je videla, kaj se godi s Klepovo, je izginila kakor kafra.

Svinjska kuga

Sv. Ana v Slov. gor., 16. sept.

Svinjska kuga je ona bolezen, pred katero vrla povsod največji strah. Kjer se pojavi, tam poginejo prasiči drug za drugim. Pred kratkim se je ta davica pojavila po severnih Slovenskih goričicah in so pri nekaterih posestnikih poginile vse svinje po vrsti, kjer niso takoj poklicajo živinodržavnik. Posestniki naj takoj poklicajo živinodržavnik, da svinje cepi, ker to je edino zdravilo proti kugi, ki lahko povzroči škodo na stotisoč. Če se ta nevarna bolezen še bolj razširi, bo pač treba poskušati z vsemi sredstvi, da ne prodre še v ostale dele Slovenskih goričic.

Novo mesto

Novo mesto, 16. sept.

Gradbeno gibanje. Letošnje leto ne izkazuje pri nas prav veliko gradbeno gibanje. Izmed manjših del je omeniti preureditve prostorov in vhoda lokalne tvrdke »Bata« v Murnovi hiši na Ljubljanski cesti. Poleg večjih zgradb je omeniti zgradbo vile na desnem bregu Krke. Vilo že omrežuje

Obraz prvega človeka...

V bližini Unter-Wisternitzta, male vasice v južno moravskem delu čehoslovaške republike se nahaja znano najdišče iz diluvijalne dobe. Po daljšem presledku so pričeli z nadaljnim izkopavanjem pod vodstvom profesorja Absolona. Slovaški muzej, na cigar pobudo so se začeta dela nadaljevala, je osnoval poseben fond za raziskovanja o prvem jamskem človeku. Fond je priskočil na pomoč z izdatno podporo tudi bivši predsednik čehoslovaške republike T. Masaryk.

Dela s pomočjo vrtalnega stroja so omejili le na gotov del celega polja. Toda že ti mali in delni izkopani skladi, ki so jih na ta način dobili, dajo po svoji barvitosti sluiti, da bodo te izkopanine ogromno doprinesle k poznanju prvega človeka in njegove kulture. Nova najdišča v letosnjem letu se nahajajo v globini enega metra in pol. Vsa kopalna dela so se vršila pod vodstvom strokovnjaka in sicer vsak kvadratni meter posebej. Do danes so na ta način izkopali 30 kvadratnih metrov. Izkopani skladi, ki skrivajo v sebi veliko število predmetov, ki nam kažejo življenje in kulturo jamskega človeka, so na gotovih mestih debeli nad 70 cm. Redki so v teh odsekih ostanki kosti od mamuta, rinočerusa ali drugih prahčivali, pač pa je pokazala analiza, da je tu nekje moralno biti bivališče pračloveka, ki je izginil prav tako kot vsi predmeti iz lesa in kože. Pač pa so se v velikem obsegu ohranili predmeti iz koščev in kamenja. Med temi najdbami je mnogo snovi, ki bodo prinesle popolnoma nove poglede na diluvijalno dobo, ne samo na Slovenskem, ampak tudi drugod. Število teh predmetov gre v tisoče in se zlasti odlikuje po svojih barvah. Ostri začrtanost in po velikosti, kajti nekatere zavzemajo zelo velik obseg. K najvažnejšim najdbam spadajo okraski izrezani iz slonove kosti. To niso samo enostavni stvari, ampak izrezani prstani, zapestnice, ovratnice, ki čisto spominjajo na sodobne koščene in lesene izdelke.

Smisel za lepoto

Vse stvari so napravljene iz mamuteve slonove kosti in učinkujejo čisto moderno; zlasti velja to za ovratnice, pri katerih so ti členi včasih veliki, drugič zopet majhni in zelo okusno sestavljeni. Te stvari so zelo slične najdbam iz diluvijalne dobe v Ukrajini in Sibiriji. Veliko število je najrazličnejših sil, ki so zelo skrbno rezani in uglajeni in ki so jih brez dvoma uporabljali za dnevno življenje. Pa tudi ta šila že dokazujejo, da je imel že jamski človek smisel za lepe oblike tudi pri predmetih, ki jih ni imel za okrasek, ampak za vsakdanjo uporabo. Nekatera šila so prave posebnosti: v preuzu imajo kvadratno obliko, ob straneh pa so okrašena z vrezanimi ornamenti. Posebno zanimiva je kost nekega volka, ki ima okoli 50 vrezin in ki so jo francoski raziskovalci krstili kot nekakega predhodnika današnjega pomožnega računalna.

Dolge žlice

Cisto nove najdbe pa so žlice, ki imajo najbolj različno dolžino. Oblike in velikosti teh žlic najbrž odgovarjajo kobilu jamskega človeka. Nekatere žlice merijo skoraj cel meter. Izrezljane so iz kosti

rinočerusa in imajo čisto umetno oblikovane ročaje. Vsi ti predmeti spominjajo na stvari, ki jih dandanes še vedno uporabljajo Eskimi.

Posnetek jamskega človeka

Najdragocenije in pa tudi najzanimivejše so one izkopanine, ki imajo zarisané potese človeškega obrazu. Ta najdba je doslej največja in postavlja vse ostale stvari v senco. Obrisi glave in potese na obrazu spominjajo na prvi pogled na lovca na mame. Vse dosedanje najdbe kjerkoli v tej smeri, kažejo jamskega človeka v karikaturi, dočim pa gre pri ščedanjih najdbah za poizkus portretnega oblikovanja. Ena najlepših izkopanij je velika kakih 6 cm in čisto točno predstavlja moško glavo, ki se proti bradi zožuje. S fino rezanimi in ozkimi potezami je napravljeno to delo; vendar se pa čisto točno vidijo očesa, nos in čelo, ki se dviga zelo visoko.

Slovaški muzej se trenutno bavi s pregledovanjem in konzerviranjem tega izredno važnega in bogatega materiala. Na vse izkopanine zelo vplivajo atmosferski vplivi in začenjajo takoj, ko so izkopani in izvlečeni iz desetisočletnega spanja »delati« to se pravi, da se začne drobiti in izpremijati v prah. Ravnkonzerviranje teh stvari zahteva veliko pažnje.

Po teh najdbah je šel prof. Absolon, ki je delo nadziral v Franciji na povabilo tamkajšnje univerze v Toulouse, kjer bo v francoskem prazgodovinskem društvu predaval o svojih senzacijonalnih odkritjih.

Prva z lesom tlakovana cesta na Čehoslovaškem

Čehoslovaška ima toliko lesa, da ne ve, kam z njim. Posebno je bila lesna industrija razvita v Slovenski in Podkarpatski Rusiji. Ko pa je bila l. 1929 odpovedana pogodba z Madjarsko, je ta industrija izgubila svoje glavno tržišče. Tehniki so se trudili, da bi našli nove načine, da bi ta odvisni les spravili v promet, končno pa je posegla vmes država ter začeli uporabljati les za gradnjo cest, enako kakor se to dela drugje v inozemstvu. Posebno Budimpešta ima večino svojih najprometnejših ulic tlakovanih z lesenkami. V Srednji Slovaški so pred nedavnim začeli graditi z lesom novo cesto. Ta cesta bo dolga le 1200 metrov. Temelji lesene ceste se grade prav tako, kakor vse druge. Na sloj peska, produ in sekana kamna se polagajo lesene kocke. Na robovih so te kocke dolge 32 centimetrov, ostale pa 10. Les za tlakovanje se na poseben način impregnira, da ne trohni in da dalj časa zdrži. Pocidine kocke spaja potem asfalt, ki zalije tudi razpokline, da ostane površina ceste vedno gladka. Če se bo pokazalo, da z lesom tlakovana cesta ustreza vsem zahtevam trdne ceste, bodo Čehi začeli vse nove ceste tlakovati z njim.

Najmanjši in najcenejši avto je izdelala angleška tovarna. Motor ima dve konjski sili, največja hitrost je 72 km na uro. Avto porabi na progi 100 km 3.8 litra bencina.

Zeleni pekel

Ko smo mi stopili vanjo, je od tramovja visela z glavami navzdol številna rodbina vampirjev. V nekem kotu tega velikega prostora, preraslega s plevelom se je dvigal zvonik, ki je bil precej podoben vislicam. Nanj je držala polomljena lestev. Na brunu je bilo prvezanih pet zvonov. To so bili bronasti spominki na neko sijajnejšo in boljšo preteklost. Medtem ko smo bili mi v mestu, smo vsak večer videli župana, Kaciqueja, kako je s težavo splezal na tisti pod in posiljal globoko doneče tonedalec tja čez Zeleni pekel. Ponavadi je njegov klic poslušalo nekaj starih, čemernih ženičic, ki so prilezle v tisino svetega poslopja in polnile nekaj časa ozračje z brezvočnimi molitvami.

Za jezuitom je bil San Juan eveloča na selinu, ki je štela več tisoč duš. Danes pa lažijo po njegovih ulicah največ širje ducati preplašenih ljudi kakor črvi po mrtvem truplu. Zalosten pogled!

To je živ primer, kako je nevarno, če se kdo vmešava v verske navade kakor pokrajine. Jezuiti so bili izborni misijonarji, najbrž najmogočnejši in najbolj prosvetljeni v vseh časih krščanstva. Toda ko so Španci jezuite zapolili, je bil sicer satan iz dežele izgnan, toda mesta, ki so ga pri Indijancih zavzemali jezuiti, ni potem izpolnil več nihče.

Iz vsega sreca bi želel, da bi nas na naši

ekspediciji spremiljalo kdo od teh izbornih misijonarjev. S kakim krvavečim srečem bi gledali, kako bornemu, sestradanemu življenju so po njihovem izgonu izročeni chiquitanski Indijanci. Nikjer na svetu se ni ta zoprena komedija verskega preganjanja odigravala v tako porazni obliki in pustila tako usodnih posledic. Od vsega njihovega spreobrnjenja je ostalo nekaj bronastih zvonov, zmedena mešanica krščanstva in poganstva, ob katere ljudje ne razumejo ne enega, ne drugega. To je za duše teh Indijancev tisočkrat pogubnejše kakor najbolj divje barbarstvo.

Razmer pri Chiquitancih morda nič ne osvreljuje jasneje kakor oblika njihovega zakonskega življenja. Čim bolj visoka je civilizacija v kaki deželi, tem skrbnejša so v splošnem določila in ukrepi proti zakonski nezvestobi in nemoralu. To je po eni strani zaradi otrok, po drugi strani pa za varstvo posesti in lastnine. Divjak, ki odkrije, da mu je žena nezvesta, ne preklinja boga in ne govorji o prestopkih zoper božji zakon. Zanj je zgolj osebna zadava, gre za žalitev njegove oblasti in ugleda, gre za osebno razšaljenje. Z malomarnim poudarkom mahne svojo ženo s sekiro čez glavo in si vsame drugo. Samo v vprašanjih, ki se odtegnejo njegovi moči, kakor n.pr. če gre za to, da se deževje ponavlja v pravilnih presledkih ali če gre za rodovitnost polja, se Indijanec ozira v nebo in prosi nadzemeljske moči, ki mu lahko koristijo. Indijanci pa, ki so bili kakor Chiquitanci samo površno in v naglici spreobrnjeni,

Ameriško prekooceansko letalo »Lady Peace«, s katerim je letalec Dick Merrill preletel Atlantski ocean od Londona v Fundlandijo v eni noči.

V pričakovanju vtelešenja

Sir Charles Bell, ki je bil med službo v Indiji dober prijatelj zadnjega Dalaj-lame, popisuje v »Timesu« mučne prilike v »prepovedani deželi« po njegovem smrti. Tibet, ki je devetkrat večji od Anglije, je zdaj samo zbegana čreda brez pastirja. Preroki in žreci s spoštovanjem predstojnikom samostana Sam-Yen blizu Lhase mrzljeno stikajo po podatkih o novem vtelešenju Dalaj-lame. Zato določen triletni rok bo kmalu potekel (zadnji lama je naglo umrl decembra 1933) in dežela mora dobiti novega glavarja. Preroki in menihi v Lhasi neprestano poročajo drž. svetu o svojih razjetotih: eden je sanjal o rojstnem kraju novega vtelešenja Budhe, drugi je videl njegovo rojstno hišo ali vsaj drevo pred njo. Vsi ti podatki skupaj določijo, kjer bo iskati božansko dete. Zdaj so podali žreci po zadnja navodila na sveto jerozero vzhodno od Lhase. Imata popolnoma modro barvo, a baje kaže v presledkih na sredini temne madeže, kjer se razodeva bodočnost. Tudi sam Dalaj-lama mora enkrat v življenju obiskati ta kraj, da bi spoznal lastno usodo. Navadno se le ne morejo preroki zediniti. Zato priplijejo v Lhaso več enega in istega dne pod istimi ugodnimi okoliščinami rojeni otrok, ki potem morajo k izpitju. Polagajo pred njimi med zlatnike in druge predmete stvari iz zapuščine zadnjega Dalaj-lame. Otrok, ki bo takoj pograbil vnaprej določeno pripljubljeno pokojnikovo roč, s tem razdeva, da je njegovo ponovno vtelešenje. Nato mora zapustiti starše in postane živo božanstvo, ki ga pozdravlja ves Tibet.

Lista psovk

Speaker parlamenta v Novi Zelandiji je razdelil poslane dolgo listo nespodobnih izrazov, ki so uradno označeni kot žaljivke oz. psovke. Vsi so na žalost zabeleženi v teku parlamentarnih sej in zdaj pod kaznijo prepovedani govornikom. Ta edinstvena lista vsebuje več mednarodno znanih kratkih označb, kot: osel, govedo, baraba, podlez, politični kameleon itd. A razen tega obsegja še izvirne izraze: »Se Judež je bil gentleman napram temu debeloglavemu ministru,« Ta opica se tako pači v ministrskem stolu, da je to sramota za vso Škotsko, ki je na nesrečo bila njena domovina, »Naj se pogleda gospod ministru, tajih in ogledato: videl bo osla,« Ta gospod ima samo kakor lešnik debelo sreč, a na žalost je iz bolj trde snovit itd.

S križem na plečih

Bavarski kmet Janez Krstnik Miler je po svetovni vojni zaobljubil peš ponesti v sv. deželu in nazaj težek lesen križ. Odsel je na pot pred tremi leti. Naredil je že nad 5000 km preko Avstrije, Ogrske, Jugoslavije, Bolgarske in Turčije. Povzpel se je na sv. goro Tabor in se napotil nazaj. Preko Egipta, Tunisa, Alžira, Maroka in Španske je zdaj dospel v Pariz. Veliko je prestal med potjo, a kot veren katolik je Bogu hvaležen za vse izkušnje. Najprej so ga zaprli v norišnico v lastni domovini. Po prestanem opazovalnem roku je nadaljeval pot brez denarja. Na Bolgarskem so ga napadli razbojniki. Veliko je pretrpel na Španskem. A zato je bil deležen pomoci vernikov in cerkvenih oblasti ter prejel blagoslov od sv. očeta Romarja sklenil svoje potovanje dne 11. novembra na onem griču Aermermeilenu blizu Belafarta, kjer ga je zatekla vest o koncu svetovne vojne. Tu se bo ponovno zahvalil Stvarniku, ki mu je dal moč izpolnitti zaobljubo.

Moskva se širi

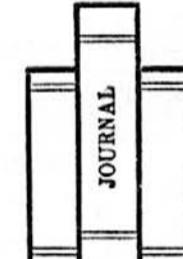
Namesto na dosedanjih 10 mestnih okrajov je sedaj Moskva razdeljena na 23 okrajev. Nova administrativna razdelitev je bila potrebna zaradi naglega širjenja mesta in je v zvezi z 10-letnim načrtom za preuređenje Moskve.

V zadnjih petih letih je število prebivalcev v

Moskvi poskočilo skoraj za milijon prebivalcev, tako da šteje sedaj glavno mesto sovjetske republike 3.640.500 ljudi. — V istem času pa so zgradili v Moskvi več desetih novih velikanskih poslopij in na stotine novih kulturnih institucij. Stevilo delavstva se je zvišalo od 340.000 na 600.000. V tem letu bodo v Moskvi investirali za razne zgradbe 2 milijardi rubljev proti 560 milijonom v letu 1931.

Sef: »Mislite, da ste vi šef tukaj!«
Uradnik: »Kaj še!«
Sef: »Tedaj pa se nikar tako neumno ne vedete.«

**SALDA-KONTE
STRACE - JOURNAL
SOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.**

**NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ**

**K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
IL NADSTROPJE**

Druga ženska je potegnila iz gub svojega oblačila pilo, kakršne prodajajo potujoči turški kramarji, in jo je pomolila deklec pred obraz. Pri pogledu na pilo se je otrok znova vzpel, a je kaj naglo spet ležal negibno pri miru, ko mu je njegov mučilni duh z roko pripeljal eno čez prsa, da je moralno deklec videti vse zvezde.

Mislil sem, da se pred najnimi očmi odigrava umor in me mirno smehljanje, s katerim so naju ženske pozdravile, nikakor ni pomirilo. Toda Tigrovec me je držal za roko. Povedal mi je, da je pri teh rodovih navada, da ženskam popoljlo zobe kakor pri nas mačkam ali prasičem. Gnasni in grozotni pogled, ki se je nudil najnimi očem, izvira le iz čisto naravnega otrokovega odpora proti temu mučenju.

Potem sem tudi opazil, da so zobje obežen žensk konicasto napiljeni. Bili so črni in močni ter hkrat topi, ker je bila vsa zobnina spiljena in je bilo videti zobne živce. Zdaj sem razumel, od koder izvira. Naglo sem se obrnil, zakaj divja bojazen na otrokovem obrazu ni bila prav nič razveseljiv in radosten pogled.

Značaj prebivalcev iz San Juliana se je kaj kmalu razodel. Piščancev in telet, koruze in sladkorne trsa je bilo v izobilju, toda prebivalci so spriča naših potreb kazali popolno nerazumevanje in brezbržnost. Ker je bilo vsega v takem izobilju, je Urrio hotel nekaj reči nakupiti, toda denar ni v tem divjem kraju imel prav nobene vrednosti in pomena. Celo naši biseri-niso mogli ljudi zapeljati, da bi nam bili kaj prodali.